

OSAAMISKESKUKSET TUTUIKSI

Sosiaalialan osaamiskeskukset ovat toimineet vakinaisina vuoden 2002 alusta. Keskuksilla on yhteisiä lakisääteisiä tehtäviä, mutta pitkälti ne vastaavat oman maantieteellisen tai kielialueensa tarpeisiin. Sosiaaliturva-lehden uudessa sarjassa tutustutaan siihen, millaisiksi kahdeksan maakunnallista ja yksi valtakunnallinen osaamiskeskus ovat muutamassa vuodessa muotoutuneet.

Osaamiskeskusten työtä ohjaa Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta 1230/2001. Sen mukaan niiden pitää huolehtia sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen sekä erityis- ja asiantuntijapalveluiden kehittymisestä ja välittämisestä. Niiden pitäisi myös turvata perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys sekä alan tutkimus-, kokeilu ja kehittämistoiminnan toteutuminen.

SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUKSET

Etelä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, ESO

Pikassos Oy, Sosiaalialan osaamiskeskus Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Satakunnassa

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, ISO

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Socom Oy

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Koske ry

Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus, Sonet Botnia

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Poske

Ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus, Finlandssvenska kompetenscentret Ab

Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Vasso Oy

Virtaa verkostoihin Keski-Suomessa

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Kosken tunnuslause "Virtaa verkostoihin" kuvaa sitä, kuinka osaamiskeskus rakentuu olemassa oleville verkostoille ja saa ne toimimaan entistä paremmin.

Keski-Suomessa osaamiskeskus muutti verkostot ja asiantuntijaryhmät pysyväksi toimija- ja yhteistyöverkoksi. Käytännössä se merkitsee Kosken painopistealueille, kuten lastensuojeluun, koottuja työryhmiä. Ne toteutuvat pitkälti käytännössä keskuksen toiminta-ajatusta.

Osaamiskeskus toimii yhteistyönä tutkimuksen, opetuksen ja käytännön työn välillä. Se turvaa sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen ja tukee erityispalveluiden kehittymistä ja välittymistä.

Yhden maakunnan keskus

Koske on osaamiskeskuksista pienin. Sen aluetta on Keski-Suomen maakunta. Muut osaamiskeskuksat kattavat useamman maakunnan. Kosken toimipiste on Jyväskylässä.

Vakituista henkilökuntaa ovat johtaja **Marja Heikkilä**, suunnittelija **Raili Haaki** ja sosiaaliasiamies **Eija Hiekka**. Koske tuottaa sosiaaliasiamiehen palvelut 12 kunnalle.

Taloushallinnon palvelut ostetaan Työvalmennussäätiö Tekevältä. Kiinteistöpalvelut taas hankitaan Jyväskylän yliopistolta, jonka tiloissa Koske toimii. Projektityöntekijät ja yliopistolta ja ammattikorkeakoulusta tulevat harjoittelijat kasvattavat henkilöstön yli kymmeneen työntekijään.

Koske toimii yhdistyksenä. Osaamiskeskuksen kannatusyhdistyksen jäsenenä ovat lähes kaikki Keski-Suomen kunnat, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja sosiaalialan järjestöjä.

Valtionavustus kattaa kahden vakituisen työntekijän palkat ja keskuksen jokapäiväiset menot.

KUVAT ERIJA SAARINEN

Koskea johtava Marja Heikkilä (vas.) tuntee hyvin kuntien tarpeet, sillä hän on entinen Karskulan sosiaalijohtaja. Raili Haaki on ollut alusta lähtien suunnittelemassa osaamiskeskuksen toimintaa ja luomassa sen henkeä.

Hankkeet pyörivät projektirahoituksella. Kunnat ostavat osaamiskeskukselta sosiaaliasiamiehen palvelut.

Erja Saarinen

*Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kotisivu
www.koske.jyu.fi*

Osaamiskeskuksen kannatusyhdistyksen puheenjohtaja on Jyväskylän maalaiskunnan sosiaalijohtaja Risto Kortelainen. Hänen mielestään osaamiskeskus on selkeyttänyt moninaisten verkostojen toimintaa ja koonnut asioita yhteen. Aiemmin esimerkiksi sosiaalijohtajat joutuivat huolehtimaan verkostoista oman työnsä ohessa.

Osaamiskeskus ei saa irtaantua sosiaalialan arjesta

”Haluamme palvella käytännönläheisesti sosiaalialan ammattilaisia. Kehittäminen ei saa irtaantua arkisesta työstä ja sosiaalihuollon asiakkaiden ongelmista”, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Kosken johtaja Marja Heikkilä korostaa.

Kosken yksi painopiste on ammattitaidon parantaminen sosiaalialalla. Tätä ja muitakin tehtäviään Koske hoitaa siten, että se verkostoituu mahdollisimman paljon suoraan sosiaalialan ammattilaisten kanssa.

”Toki teemme paljon organisaatioiden välistä yhteistyötä, mutta tärkeää on tavoittaa suoraan varsinaiset asiakkaamme eli sosiaalialan ammattilaiset kunnissa, järjestöissä ja oppilaitoksissa ja säilyttää yhteys arki-työn ongelmiin. Esimerkiksi kymmenen kunnan perhepäivähoidon kehittämishankkeella tavoitamme perhepäivähoitajat, joka on usein hyvin näkymättömäksi jäävä ammattiryhmä”, Heikkilä kertoo.

Työryhmät antavat tilaa keskustelulle ja oppimiselle

Koske toimii pitkälti avointen eri sosiaalihuollon osa-alueisiin keskittyvien työryhmien kautta. Ne käsittelevät lastensuojelua, vammais- ja vanhushuoluita sekä varhaiskasvatusta. Yksi ryhmä keskittyy koulutusyhteistyöhön.

Työryhmissä saman alan ammattilaiset kunnista, järjestöistä, ammattikorkeakoulusta ja

yliopistolta pääsevät jakamaan kokemuksia, välittämään tietoa ja oppimaan toinen toisiltaan. Niistä on muotoutunut maakunnan sosiaalialan kehittämisen keskustelutoreja.

Ryhmissä ideoidaan seminaareja, koulutuksia ja hankkeita. Ne käsittelevät myös yleisempiä asioita. Tällä erää ne pohtivat muun muassa sosiaalihuollon alueellista toimintaohjelmaa omalta osa-alueeltaan. Sen laatiminen on sosiaalialan kansallisessa kehittämishankkeessa annettu osaamiskeskusten tehtäväksi.

Ryhmät kokoontuvat nelisen kertaa vuodessa. Kuhunkin ryhmään on ilmoittautunut parikymmentä henkeä.

Heikkilää ilahduttaa se, että mukaan on saatu käytännön työtä tekeviä ihmisiä, joiden on usein vaikea päästä erilaisiin kokouksiin. Kaikki eivät käy kokouksissa, mutta seuraavat ryhmien toimintaa kotisivuilta ja ryhmien postituslistojen kautta.

”Hienoa on myös se, että yliopistotutkijat osallistuvat ryhmiin. Näin tutkimustyöhön tulee virikkeitä käytännön työstä ja tutkimustietoa taas välittyä käytäntöön.”

Entinen Hankasalmen pitkäaikainen sosiaalijohtaja Leena Kurra innosti ekonsultaatiohankkeen projektipäällikkönä keskusomaisia alan asiantuntijoita konsultaatiorenkaisiin auttamaan toinen toisiaan. Urakkansa jälkeen Leena siirtyi eläkkeelle.

Kosken henkilökunta 1950-luvun iltama-asuissa osaamiskeskuspäivillä elokuussa: Ylärivissä vasemmalta Anne Huttu, Paula Korkalainen, Johanna Moilanen, Marjatta Salminen, Marja-Leena Saarinen, Hannele Metsäranta ja Eija Hiekka. Alarivissä vasemmalta Saana Wolff, Maija Jääskeläinen, Ansa Leinonen, Marja Heikkilä, Leena Kurra, Raili Haaki ja Leena Halttunen.

Maakunnalliset hankkeet Kosken käsissä

Sosiaalialan osaamista kehitetään eri osa-alueiden hankkeissa. Koske koordinoi laajoja, lähes koko maakunnan kattavia hankkeita. Niissä luodaan maakuntaan vammaispalveluiden toimintamallia ja vahvistetaan entisestään lastensuojelun avo- huoltoa. Varhaiskasvatusta kehitetään Verkostoituvaa erityis- päivähoidon ja Pelastetaan perhepäivähoito -hankkeilla.

Osaamiskeskus tukee eri tavoin yksittäisten kuntien projekteja. Yksin työskenteleville projektipäälliköille on vertais- tukiryhmiä, joissa he voivat vaihtaa ajatuksia. Projektien välistä yhteistyötä syntyy paino- pistealojen työryhmissä, joissa käy paljon projektityöntekijöitä. Niissä voidaan esimerkiksi sopia, että jonkun hankkeen koulutuksia tarjotaan myös muiden kuin hankekuntien työntekijöille.

Kolmen tolpan tolkkua tarjoaa konsultaatiota

Sosiaalialan henkilöstön osaamista on parannettu myös konsultaatiokokeilulla. Stakesin valtakunnallisen sosiaalihuollon ekonsultaatiohankkeen osana

”Apua työongelmiin pitää voida saada muutenkin kuin epävirallisia kanavia pitkin tutuilta työntekijöiltä.”

on kehitetty keski-suomalainen konsultaatiomalli Kolmen tolpan tolkkua.

Pienissä kunnissa työntekijät eivät juuri voi kysyä neuvoa kollegalta eikä isommissakaan kunnissa kollegan apu aina riitä. Tämän vuoksi tarvitaan järjestettyjä konsultaatiomahdollisuuksia. Apua työongelmiin pitää voida saada muutenkin kuin epävirallisia kanavia pitkin tutuilta työntekijöiltä.

Keski-suomalaisen konsultaatiomallin perusta ovat vertais- tukiryhmät, joiden jäseniltä voi kysyä neuvoa. Osa ryhmistä on seudullisia. Osa taas keskittyy tiettyihin kysymyksiin, kuten vammaispalveluihin. Sosiaali- johtajille on oma tukiryhmänsä.

Maakunnallisesti on koottu asiantuntijarenkaita esimerkiksi päihdehuollon ja lastensuojelun erityisasiantuntijoista. Heiltä saa neuvoja erityisasiantun- temusta vaativiin kysymyksiin.

Tiedot neuvovista asiantun- tijoista on koottu Kosken verk- kosivulle asiantuntijapankkiin. Osaamiskeskus on koonnut asiantuntijarenkaat ja tukee nii- tä muun muassa järjestämällä jäsenille tapaamisia ja koulu- tusta.

Erja Saarinen